

rulnak s ezt az illető kiegészítő-iskolának kell magára vállalnia. A *szervezettség* «a keresztény szellemű köznevelés» feladataira való előkészítést látja a mostani időkben feladatának; ez a szám több ilyen irányú cikket közöl s a gyermeklélek mostani jelenségeinek, a társadalmi rétegek lelki igényeinek fürkészésére buzdít. — Nagy szolgálatot tenne ez a lapunk is, ha munkatársai saját falujuk, vidékük vagy szűkkörű, közvetlen környezetök most észlelhető szükségleteit, fogyatkozásait, biztató jellemvonásait szednék apróra és ezeket közölve, anyagot nyújtanának későbbi összefoglalások számára. A megyei tanügyi lapok feladata is ez volna ma.

Uránia (1916) 1. sz. közli *Molnár Viktornak az Uránia-Színház R.-T. idei közgyűlésén Új közszellem* címen tartott beszédét. Közművelődésünk vezéreinek és küzdő katonáinak a szelleme «még nem ment annyira a köztudatba, hogy abból mindenkit átható egészséges közszellem, vezérlő világnézet és egyetemes akarat fejlődhetett volna ki.» Ily közszellem főként gazdasági életünkben hiányzik. Ez «alig kapcsolódik be közéletünkbe, egészen egyéni életet él és külön célokat követ... mert magára hagytuk» holott «az szükséges, hogy minden gazdasági érdekcsoport, minden foglalkozási ág és általában minden társadalmi réteg az összesség javával számolni akaró és azzal megalkudni tudó, egységes és okos közszellemben kormányoztassék. A gazdasági életbe is bele kell kényszerítenünk a nemzeti kultúrászellemet, amely elsősorban az összességet, az ország közérdekét, Magyarország életcéljait és csak második sorban önmagát imádjá.» Ezen a fonálon jutunk oda, hogy köznevelésünk egyes intézményeinek szóban levő reformálását a nemzet gazdasági érdekeivel összhangba hozni igyekezzünk. — Amit itt Molnár V. kimondott, hogy t. i. gazdasági életünket magára hagytuk, úgyis kell érteni, hogy magokra hagytuk azokat, akik ezt az életet irányítják; nem gondoskodunk eléggé arról, hogy ezen a téren magunk is versenyre képesek legyünk, hogy fiaink ilyen munkára hajlandók és képesek legyenek. Igaz: «gazdasági politikát kell kezdeményeznünk, amely az erkölcsi és gazdasági elvadulás ellen megvéd bennünket», de tegyük hozzá: ennek csak a művelődési politikával karöltve lehet sikere. Ismeretes, hogy a szerző is ezt tartja.

Napredak 1915. évf. (Zágráb.) A horvát Pedag.-irodalmi Társaság havi folyóirata. Elméleti részében a következő cikkeket közli. *D. Trstenjak*: Az önállóság nevelése. Az író szerint az önállóságot csak részben fejlesztheti az iskola és az önálló nevelés abban a gyermekben, kiben hajlandóság van erre. Nagy fontosságot tulajdonít az önállóságnak, mely a szabad, független gondolkodással párosul. Más cikkeiben hangoztatja a szerves nevelést az egyoldalú gépiesség helyett. Rámutat a nevelésre káros hatású nemzeti hibákra, mint: az állhatatosság hiánya és a gyenge erkölcsi erő, az összetartás és a műveltség hiánya. Ismerteti Pestalozzi nevelési elveit. Kisebb közleménye: A gyermek kíváncsiságáról, melyet alkalmas válaszokkal ki kell elégiteni. *I. Marić*. A szabad akarat védelméről írt cikkében összefoglalja a különböző véleményeket; a determinizmus híveiről ír és cáfolja A. Kunek véleményét, aki szerint a determinizmus híve nem egyúttal felekezetenkívüli, sem pedig materialista-

Milos B. fordításában megjelent dr. E. Meumanntól a nevelés céljainak fejtegetése. *I. Tauro*, I. Sirola fordításában, méltatja Gabriel Compayré működését. *I. Kempf* a nevelés elveit fejtegeti. Ismerteti Kant, Felbiger, Pestalozzi, Niemeier, Schwarz, Fichte és Milde elveit, Herbart nevelési rendszerét a mai népiskolában való gyakorlati használat szempontjából. *Sp. Kusević* Herbart életének azt a szakaszát írja le, melyet mint házi nevelő Svájjban töltött. *Fr. Mandić* Nietzsche nevelési elveit ismerteti. *K. Kulbe* M. Borojević fordításában az állatok idomítását didaktikai alapon lehetetlenségnek tartja; az idomítás kizárja a nevelést, itt csak a gépies megszokásról lehet szó. Az állat akarátára hatni nem lehet; a didaktika és az idomítás össze nem egyeztethető. A gyakorlati részben *D. Trstenjak* a szigorú etikai nevelés eredményét a kötelességteljesítésben látja. A nevelőtől is nagy erkölcsi erőt kíván. Másik cikkében a tanító modorának, szokásainak, a tanítás hangjának jelentőségéről és befolyásáról tárgyal. Egész sor cikket közöl, melyekben az iskola belső életének egyes mozzanatait tárja fel. Így a tanulók egymásra való hatását fejtegeti; elítéli a nyomozó, «vizsgálóbíró» és gyakran büntető tanítót; az iskolában történetek maradjanak az iskola falai között; a gyenge eredmény oka néha a tanítóban is keresendő; ügyeljünk a tanulók iskolán kívüli életére is; az iskolai fegyelem ne legyen rendőri, hanem nevelési célzatú, ne is éreztessük a tanulókkal; az írott szabályok és rendtartások csak holt betűk s ezeket a tanító csak eszközül használja fel; a tanulók önállóságát és nevelésük eredményét legjobban a játék és ünnepélyek közben tapasztalhatjuk; a büntetés módjával ne szüljünk rossz vért az ifjúságnak; foglalkozzunk a gyengébb tanulókkal is; az előadás legyen a gyermek fejlettségéhez mért; a nevelő tapintatossága elősegíti a munkát; a jóindulatú tanácsot és a gyengéd figyelmeztetést használjuk a parancs helyett. A testi fenytés idejét multa, mellőzni kell; az iskolában uralkodjék a szabad véleménynyilvánítás; ajánlja a versenyzést, mint a munka serkentőjét; a tanítóktól a fegyelemben következetességet kíván, ez jellemet nevel. Ismerteti továbbá a «Neue Bahnen» c. folyóiratból Walter Kluge német tanító harctérről írt pedagógiai leveleit, melyekben a jelenkor német pedagógiája, valamint a jövőre irányuló gondolatok tükröződnek. *P. Radoszavlyević* a rajz experimentális didaktikáját fejtegeti. *Fr. Mandić* a számok ismertetésének fokozatairól értekezik. *M. Borojević*, *W. Krassmüller* nyomán a tanulók idegessége elleni eljárást ismerteti. *D. Katić* a tizedestörtek osztásának módszerét mutatja be. *S. Tomić* a tanulók emlékeztetének fejlesztését ajánlja. Ezeket kívül minden füzet irodalom-ismertetést tartalmaz. A külföldi pedagógiai események rovatában *P. Radoszavlyević* az amerikai pedagógiai munkásságát ismerteti; az amerikai pszichológiai társaság működéséről számol be; az erkölcsi nevelés terén levő legújabb mozgalmat mutatja be. Több füzetben ismerteti a német és az angol pedagógiai irodalmat is. *D. Trstenjak* állandó rovatot vezet «Pedagógiai apróság» címen. *P. Radoszavlyević* a pedagógiai világból híreket közöl. *Nagyvinszky Sándor*.